

A Szerzői Jogi Szakértő Testület szakértői véleménye

A szakvélemény címe: Egyedi hangfelvételek és a felhasználók által szerkesztett zenei csoportosítások internetes nyilvánossághoz közvetítése

Ügyszám: SzJSzT-38/15

A Megbízó által feltett kérdések:

1./ A jelen büntetőügyben rendelkezésre álló adatok szerint a „rádiónak” minősített zenei csoportosításokat a felhasználók alakították ki internetes felület segítségével, illetve ezeket az un. rádió funkciókat a felhasználók regisztrálták.

Elsődleges kérdésként az merül fel, hogy „rádiónak” tekinthető-e ezek vagy sem, előbbi esetben miért, mi a „rádió” pontos definíciója jelenleg és ugyanaz volt-e 2010. június 3-án is. Az Szt. 26.§ (7) bekezdésében rögzített „saját műsorra” vonatkozó rendelkezések ki/kik által szerkesztett műsorokra vonatkoznak.

2./ Azonosítható-e „saját műsorként” a weboldalt üzemeltetőtől elkülönült, azt ténylegesen a felhasználók által szerkesztett zenei csoportosítás? Amennyiben az így szerkesztett zenei csoportosítás „saját műsorként” nem tekinthető, lehetséges-e „rádióként” kezelni és a „rádióra” vonatkozó előírásokat díjfizetési kötelezettségeket számon kérni, utóbbi esetben mely jogszabályi előírás alapján.

3./ A „nyilvánossághoz történő közvetítés” és a „lehívásra történő hozzáférhetővé tétel a nyilvánosság számára” ugyanarra a hangfelvétel állományra alkalmazható-e?

Amennyiben ugyanarra a hangfelvételre két típusú hangfelvétel [helyesen: vagyoni jog] vonatkozik és a felhasználó személye ugyanaz mind a kéttípusú felhasználásért köteles-e külön-külön díjfizetésre?

Kit és milyen típusú felhasználás alapján terhelhet a díjfizetési kötelezettség, amennyiben a felhasználók maguk szerkesztették a weboldalon a „rádiókat” és ehhez a weboldal üzemeltetők részéről – a hangfelvétel korábbi feltöltésén túl – esetlegesen semmilyen korábbi tevékenység nem társul?

Az eljáró tanács szakértői véleménye:

1. A Szerzői Jogi Szakértő Testület szervezetéről és működéséről szóló 156/1999. (XI.3.) Korm. rendelet 8. § (1) bekezdése szerint „a Szakértő Testület nevében az eljáró tanács a feltett kérdések és a benyújtott iratok alapján alakítja ki a szakértői véleményt, a tények megállapítására nem végez külön bizonyítást (...)”. Az eljáró tanács szakvéleménye meghozatalakor ezért kizárólag a megbízáshoz csatolt iratok alapján hozta meg alábbi szakvéleményét.

2. Az eljáró tanács szerint a Törvényszék első kérdése több részkérdést is tartalmaz, melyek külön vizsgálatot és választ igényelnek.

3. Sorrendben elsőként arra indokolt választ adni, hogy mi tekinthető rádiónak a magyar szerzői jog rendszerében. A „rádió” kifejezés fogalmát az 1999. évi LXXVI. törvény a szerzői jogról (a továbbiakban: Szt.) nem határozza meg. A kifejezés kizárólag olyan szóösszetételekben jelenik meg az Szt.-ben, mint „rádió- és televíziójáték”, illetve „rádió- és televízió-szervezet”. A kifejezés jelentéstartalma ugyanakkor a rádiózásról, illetve médiaszolgáltatásokról szóló jogszabályokból kinyerhető.

4. A megbízás 2010. június 3-át jelölte meg, mint a kifejezés értelmezése szempontjából releváns időpontot. Ezen a napon még az 1996. évi I. törvény a rádiózásról és televíziózásról (a továbbiakban: Rttv.) előírásai voltak hatályban. Ezek közül kiemelkedik:

„Rttv. 2.§ 25. *Műsor*: rádió, illetve televízió műsorszámok megszerkesztett és nyilvánosan közzétett sorozata.

26. *Műsorelosztás*: a műsorszolgáltató által előállított jelek egyidejű, változatlan továbbítása vezetékes (kábeles) hálózaton vagy nem műsorszóró rádiótávközlő rendszeren a műsorszolgáltató telephelyétől, illetőleg a műsorszétesztő hálózat végpontjától elkülönült szervezet közbeiktatásával az arra jogosult felhasználó vevőkészülékéhez, a tíznél kevesebb vevőkészülék csatlakoztatására alkalmas hálózat segítségével történő jeltovábbítás kivételével. Nem minősül műsorelosztásnak a telekhatáron belüli vezetékrendszer (pl. társasház).

28. *Műsorszám*: hang vagy kép, illetve ezek összekapcsolódó – zárt egységet alkotó, vagy önálló részekből zárt egységbe szerkesztett – együttese, amelyet az együttes egészét egyedileg megjelölő főcím, szükség szerint további megkülönböztető jelzés, illetőleg a befejeződést jelző közlés határol.

32. *Műsorszórás*: földfelszíni vagy műholdas rendszerrel végzett egyirányú – megfelelő vevőkészülékkel rendelkező, elvileg korlátlan számú felhasználónak szánt – rádió-távközlési eljárás hangok, képek vagy egyéb természetű jelek továbbítására.

33. *Műsorterjesztés*: műsorszolgáltató által előállított műsorszolgáltatási jelek elektronikus úton (műsorszórással vagy műsorelosztás útján) egyidejűleg, változatlanul történő eljuttatása a felhasználó vevőkészülékéhez.”

5. A jelenleg hatályos 2010. évi CLXXXV. törvény a médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról (a továbbiakban: Mttv.) értelmező rendelkezései ugyancsak figyelmet érdemelnek. Ezek közül az alábbiak relevánsak:

„Mttv. 203.§ 44. *Műsor*: rádiós, illetve audiovizuális műsorszámok megszerkesztett és nyilvánosan, folyamatosan közzétett sorozata.

47. *Műsorszám*: hangok, illetőleg hangos vagy néma mozgóképek, állóképek sorozata, mely egy médiaszolgáltató által kialakított műsorrendben vagy műsorkínálatban önálló egységet alkot, és amelynek formája és tartalma a rádiós vagy televíziós médiaszolgáltatáshoz hasonlítható.

49. *Műsorszórás*: olyan műsorterjesztés, amelynek során analóg vagy digitális rádiós, illetve audiovizuális médiaszolgáltatásokat a földfelszínen telepített – az elsődlegesen műholdas szolgálatra rendelt frekvenciák kivételével – rádiófrekvenciát használó, általában egyirányú adatátvitelt lehetővé tevő átviteli rendszerrel továbbítják az előfizetőhöz, vagy felhasználóhoz. Műsorszórásnak minősül a digitális műsorszóró hálózat vagy műsorszóró adó segítségével végzett műsorterjesztés is.

50. Műsorterjesztés: bármely átviteli rendszerrel megvalósuló elektronikus hírközlési szolgáltatás, amelynek során a médiaszolgáltató által előállított analóg vagy digitális műsorszolgáltatási jeleket a médiaszolgáltatótól az előfizető, vagy felhasználó vevőkészülékéhez továbbítják, függetlenül az alkalmazott átviteli rendszertől, és technológiától. Műsorterjesztésnek minősül különösen a műsorszórás, a műholddal végzett műsorterjesztés, a hibrid üvegszál-koaxiális átviteli rendszeren végzett műsorterjesztés, emellett a médiaszolgáltatás Internet Protokoll segítségével történő továbbítása valamely átviteli rendszeren, ha a szolgáltatás jellege, illetve feltételei megegyeznek a műsorterjesztéssel, illetve ez helyettesíti a más módon megvalósított műsorterjesztést. Műsorterjesztésnek minősül az olyan műsorterjesztés is, amelyhez az előfizető külön díj ellenében, vagy más elektronikus hírközlési szolgáltatás díjával csomagban értékesített díj ellenében férhet hozzá. A tíznél kevesebb vevőkészülék csatlakoztatására alkalmas átviteli rendszer segítségével történő jeltovábbítás nem minősül műsorterjesztésnek.

58. Rádiós médiaszolgáltatás: olyan médiaszolgáltatás, amely hangok sorozatából álló műsorszámokat mutat be.”

6. Az Rttv. és az Mttv. fent ismertetett rendelkezései alapvetően hasonló tartalommal bírnak. S bár a 2010. június 3. napján hatályos Rttv. külön nem nevesíti az internetes műsorterjesztést, azonban 2010-ben, amikor az internetes szolgáltatások (ide értve a webrádiókat is) széles körben elterjedtek hazánkban, egyértelműen kijelenthető, hogy az internetes közvetítések is a rádió fogalma alá sorolhatók. Ezen felül egyértelművé válhat a fenti törvényhelyekből, hogy a rádiószervezetként – médiajogi kifejezéssel élve (lineáris vagy lekérhető) médiaszolgáltatóként¹ – történő minősítés, egyben az Szjt. szerinti kapcsolódó jogi jogosultság² előfeltétele a műsorrend vagy műsorkínálat médiaszolgáltató általi kialakítása. Ahogy azt az irányadó médiajogi kommentár is jelzi: „a rádió- és televízió-szervezeteket megillető szomszédos jogi védelem a műsorsugárzás (médiajogi értelemben médiaszolgáltatás) megszervezésére tekintettel áll fenn, ez a tevékenység, teljesítmény tehát a védelem közvetett tárgya, míg a védelem közvetlen tárgya maga a szolgáltatott műsor. A műsor fogalmát az Szjt. nem határozza meg, viszont az SzJSzT több szakértői véleményében (pl. 2/2008/1. sz. – a vonatkozó nemzetközi egyezményekből levezetve – ekként határozza meg: »valamely hangokat, vagy képeket és hangokat tartalmazó közvetítés, sugárzott adás«. Ez a meghatározás az Mttv. műsor-, illetve műsorszám-fogalmával is összhangban áll (Mttv. 203.§ 44. és 47. pont), hiszen a szerzői jogi értelemben vett műsorsugárzás nem csak a földi vagy műholdas sugárzást jelenti, hanem a vezeték útján vagy más módon történő nyilvánosságához közvetítést is (de, mint említettük, önmagában a lehívásos hozzáférhetővé tétel nem keletkeztet szomszédos jogi védelmet).”³

7. Az alapügyben foglalt tényállásra tekintettel kijelenthető, hogy *a terhelt szolgáltatása nem illeszthető be a fent nevezett jogszabályok előírásai közé, vagyis hagyományos értelemben nem tekinthető „rádiónak”* (mint például az országos lefedettségű Petőfi Rádió vagy a regionális lefedettségű Rádió 88, melyek egyaránt elérhetők online is). A felhasználók által kialakított zenei csoportosítások nem tekinthetők „rádiónak”. A rádiónak tekintett zenei csoportosítás összeállítása nem rádiós műsorszolgáltatási tevékenység.

¹ Koltay András - Mayer Annamária - Pogácsás Anett: *A médiatartalom-szolgáltatások meghatározása és differenciálása a szabályozásban.* In: Koltay András - Nyakas Levente: *Magyar és európai médiajog,* Complex, Budapest, 2012: p. 493-495.

² Gyertyánfy Péter (Szerk.): *Nagykommentár a szerzői jogi törvényhez,* Wolters Kluwer, Budapest, 2014: p. 466.

³ Pogácsás Anett: *A szerzői jog és a média.* In: Koltay - Nyakas: i.m., p. 473-474.

8. Ettől – vagyis a rádióként való minősítéstől – függetlenül azonban az olyan, a megbízás alapjául szolgáló tényállásban megjelölt magatartás, ahol egy internetes tartalomszolgáltató lehetővé teszi a felhasználóinak a saját tárhelyeiről elérhető adattartalmak egyedi műsorfolyammá szerkesztését, illetve a tartalmak egyedi meghallgatását, felhasználási magatartásként értékelhető, és az Szjt. hatálya alá tartozhat.

9. Ami egyedi mérlegelést igényel, az a tartalmak online közvetítésének a mikéntje, vagyis a tényleges felhasználási magatartás, az érintett vagyoni jog(ok) köre. Másként megfogalmazva: az, hogy a terhelt szolgáltatása vajon saját tartalmak [Szjt. 26.§ (7) bekezdés szerinti] vagy idegen tartalmak [Szjt. 26.§ (8) bekezdés első tagmondata szerinti] továbbítását végző webrádióként („webcasting”), s mint ilyen nyilvánossághoz közvetítésként, avagy a végfelhasználók általi egyedi lehívásra történő nyilvánosság számára hozzáférhetővé tételként értékelhető-e [az Szjt. 26.§ (8) bekezdés második tagmondata szerint].⁴

10. A két vagyoni jog közötti érdemi különbséget az jelenti, hogy míg előbbi esetben az elérhetővé tett (saját vagy idegen) tartalmak körét (tematikáját, sorrendjét, idejét) a szolgáltatás nyújtója aktívan választja ki, és biztosítja azok elérését a nyilvánosság tagjai számára,⁵ addig utóbbi esetben a lehívott tartalmakat, a lehívás helyét és idejét a nyilvánosság részét képező végfelhasználók egyedileg választhatják meg. E két esetkör között helyezkedik el, jogilag azonban a nyilvánossághoz közvetítés esetéhez sorolható⁶ az „interaktív webcasting”, ahol a végfelhasználóknak meghatározott szintű szabadságot biztosít a szolgáltató az előre meghatározott tartalmak megválasztásában (például egyes műfajok előnyben részesítése, egyes műsorszámok átugrása vagy ismétlése, a műsorfolyam leállítása, a műsorszámok értékelése, és az ez alapján, meghatározott algoritmusok szerint történő utólagos módosítása a felkínált tartalomnak).

11. Az első kategóriába sorolható valamennyi olyan webrádió, amely a rádiófrekvenciás műsorok szimultán (egyidejű), online közvetítését végzi („simulcasting”), illetve az olyan kizárólag internetes platformról elérhető webrádiók, amelyek előre meghatározott, szerkesztett műsort szolgáltatnak, a végfelhasználói beavatkozás lehetősége nélkül. A közbülső kategóriába sorolható például a Pandora vagy a Spotify, míg a harmadik esetkörbe például a YouTube (azzal, hogy onnan hagyományosan, de nem kizárólagosan audiovizuális tartalmak érhetőek el).

12. Az eljáró tanács a részére eljuttatott dokumentumok alapján az alábbi következtetésre jutott: a terhelt weboldaláról elérhető „zenék” kategória biztosítása, amelynek keretében a végfelhasználók egyedileg választhatják ki a meghallgatni kívánt zenei tartalmakat, a lehívásra történő nyilvánosság számára hozzáférhetővé tétel vagyoni joga alá [Szjt. 26.§ (8) bekezdés, második tagmondat] sorolható.

13. A „rádiók” kategória biztosítása, amelynek keretében a szolgáltatást igénybe vevők által kialakított zenei csatornákat (melyek száma a vádirat szerint 23109 volt) a szolgáltató a nyilvánosság tagjaihoz közvetítette oly módon, hogy a nyilvánosság tagjai „a zeneszámokat meghatározott sorrendben, ugrás nélkül folyamatában”⁷ hallgathatták meg, a nyilvánossághoz közvetítés vagyoni joga alá [Szjt. 26.§ (8) bekezdés, első tagmondat] sorolható.

⁴ A kapcsolódó jogi jogosultak vonatkozásában ugyanezen vagyoni jogokat lásd az Szjt. 73.§ (1) bekezdés e) pontjában, 76.§ (1) bekezdés c) pontjában, illetve 77.§ (1) bekezdésében.

⁵ Gyertyánfy: i.m., p. 212.

⁶ Grad-Gyenge Anikó (Szerk.): *Kézikönyv a szerzői jog érvényesítéséhez - Útmutató a gyakorlat számára*, 3. kiadás, ProArt Szövetség a Szerzői Jogokért, 2014: p. 116.

⁷ Vádirat, 2011. július 12., p. 1.

14. Az Rttv. és az Mttv. fentiekben bemutatott meghatározásaira is tekintettel a megbízó azon kérdésére, miszerint „az Szjt. 26.§ (7) bekezdésében rögzített »saját műsorra« vonatkozó rendelkezések ki/kik által szerkesztett műsorokra vonatkoznak”, illetve ehhez kapcsolódóan is a 2./ kérdésre a Nagykommentárból idézhető alábbi megállapítással válaszol az eljáró tanács. Eszerint „»saját műsor« alatt a védett művek legkülönfélébb összeállításai, sőt egyes művek is érthetők, így a jelen [Szjt. 26.§ (7)] bekezdés hatálya alá esnek – és rájuk a sugárzás szabályai alkalmazandók – a következő esetek is: eredeti műsorszolgáltatás interneten (ún. webrádiók, „webcasting”, vagy az előre meghatározott műsorfolyam PC-re majd onnan lejátszókészülékekre történő automatikus lehívását lehetővé tevő ún. „podcasting”), (...) a rádió- és televízió-szervezetek egyidejű internetes közvetítése („simulcasting”)”.⁸ A „saját műsor” tehát kizárólag a szolgáltatás nyújtója által szerkesztett és közzétett műsorszámok sorozatára vonatkozatható, a terhelt által nyújtott szolgáltatásra azonban nem. A terhelt által megvalósított magatartás a 12-13. pontban meghatározottak szerint az Szjt. 26.§ (8) bekezdés első és második tagmondata szerint keletkeztet díjfizetési kötelezettséget a szerzői jogosultak, illetve az Szjt. 73.§ (1) bekezdés e) pont, 76.§ (1) bekezdés c) pont, illetve 77.§ (1) bekezdés szerint a kapcsolódó jogi jogosultak vonatkozásában.

15. A megbízó 3./ kérdés első és második részkérdésére választ adva hangsúlyozzuk, hogy az előző pontban megjelöltek szerint a terhelt által megvalósított, többretű felhasználási magatartás eltérő jogszabályhelyek szerinti díjfizetési kötelezettséget keletkeztet. Az eljáró tanács hangsúlyozza, hogy a megbízó által megjelölt tényállás szerint a terhelt szolgáltatása nem teszi lehetővé a jogvédett tartalmak másolását, letöltését, vagyis anyagi műhordozóra történő többszörözését. Vagyis az Szjt. alapján egymástól elkülönítetten kezelendő a nyilvánossághoz közvetítés („rádió” funkció) és a lehívásra történő nyilvánosság számára hozzáférhetővé tétel („zenék” funkció), amelyek a szerzők és a kapcsolódó jogosultak irányába – egyedi joggyakorlás vagy közös jogkezelés keretében – egyaránt díjfizetési kötelezettséget keletkeztetnek a terhelt oldalán.

16. A megbízó 3./ kérdésében foglalt harmadik részkérdésre az eljáró tanács a 12-15. pontokban világos választ adott, s eszerint a „rádió” funkció biztosítására is tekintettel a díjfizetési kötelezettség a szolgáltatás nyújtóját terheli.

Budapest, 2015. december 10.

Dr. Rozgonyi Krisztina
a tanács elnöke

Dr. Mezei Péter
a tanács előadó tagja

Karácsony József
a tanács szavazó tagja

⁸ Gyertyánfy: i.m., p. 212.